

**2022–2030 METŲ PLĖTROS PROGRAMOS VALDYTOJOS LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS
TVARIŲ VIEŠŲJŲ FINANSŲ PLĖTROS PROGRAMA**

**I SKYRIUS
PLĖTROS PROGRAMOS PASKIRTIS**

Valstybės veiklos sritis
4. VIEŠIEJI FINANSAI IR OFICIALIOJI STATISTIKA
Nacionalinio pažangos plano (toliau – NPP) pažangos uždavinių (toliau – uždavinys) įtraukimo į plėtros programą logika
2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos finansų ministerijos tvarių viešųjų finansų plėtros programa tiesiogiai įgyvendina 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“, aštuntojo strateginio tikslo (toliau – tikslas) „Didinti teisinės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą“ 8.5 uždavinį „Didinti viešųjų finansų ir valstybės turto valdymo ir panaudojimo efektyvumą“.
NPP uždavinys, kodas ir pavadinimas
8.5. Didinti viešųjų finansų ir valstybės turto valdymo ir panaudojimo efektyvumą
NPP uždavinio rodiklis ir (ar) tikslo rodiklis
8.5.1. valdžios sektoriaus skolos ir bendrojo vidaus produkto (toliau – BVP) santykis, proc. (2025 m. – 48; 2030 m. – 45) (konkretūs valdžios sektoriaus skolos dydžiai bus atnaujinti parengus Valdžios sektoriaus skolos valdymo strategiją);
8.5.2. pajamų iš mokesčių ir socialinio draudimo įmokų dalis nuo BVP, proc. (2025 m. – 32,5; 2030 m. – bus nustatyta pasiekus susitarimą dėl viešojo sektoriaus įsipareigojimų apimčių);
8.5.3. investicijų ekonominės grąžos koeficientas, balais (2025 m. – 1,8; 2030 m. – 2);
8.5.4. vidutinės trukmės biudžeto valdysenos indeksas, balais (2025 m. – 0,8; 2030 m. – 0,85);
8.5.5. centralizuotai valdomo administracinės paskirties valstybės nekilnojamojo turto (toliau – AVNT) ploto pokytis, palyginti su 2021 m., proc. (2025 m. – (–10); 2030 m. – (–25));
8.5.6. strateginio pajėgumo indeksas, balais (2025 m. – 8; 2030 m. – 8,5).
1 problema – neoptimalus viešųjų finansų planavimas, paskirstymas, naudojimas ir atsiskaitymas už juos
Spręstinios problemos priežastys (prioriteto tvarka):
1.1. Neefektyvus vidutinės trukmės valstybės biudžeto planavimas:
1.1.1. formalus vidutinės trukmės valstybės biudžeto planavimas;
1.1.2. neefektyviai planuojamos tęstinės veiklos lėšos.
1.2. Nepakankamai užtikrinamas valstybės biudžeto planavimo ir pasiektų rezultatų skaidrumas:
1.2.1. nėra priemonės informacijai apie valstybės biudžeto lėšų panaudojimo efektyvumą paprastai ir greitai gauti;

- 1.2.2. fragmentiškas ir nenuoseklus valstybės biudžeto planavimo proceso viešinimas;
 1.2.3. viešojo sektoriaus subjektų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose, finansinių ataskaitų rinkiniuose ir metinėse veiklos ataskaitose pateikiamos informacijos suderinamumo stoka;
 1.2.4. komunikacijos ir edukacijos viešųjų finansų klausimais stoka.
1.3. Reikiamų gebėjimų efektyviai planuoti, panaudoti viešuosius finansus ir atsiskaityti už juos trūkumas.

Pažangos priemonė, kuria sprendžiama problema:

04-001-08-05-01 Tobulinti vidutinės trukmės biudžeto sistemą (*šalinamos 1.1, 1.2 ir 1.3 priežastys*).

2 problema – mokestinis atotrūkis (mokestinių prievolių vengimas)

Spręstinės problemos priežastys (prioriteto tvarka):

2.1. Nesudarytos visos prielaidos laiku nustatyti ir užkardyti sąmoningą mokesčių vengimą:

- 2.1.1. fragmentiškas analitinių išteklių naudojimas;
 2.1.2. iš dalies suskaitmeninti duomenys;
 2.1.3. inovatyvesnių ir technologiškai naujesnių techninių priemonių, skirtų neteisėtai tarptautinei prekybai užkardyti, trūkumas;
 2.1.4. neužtikrintas pakankamų, savalaikių, lengvai prieinamų duomenų atvėrimas visiems nemokumo proceso dalyviams, nepakankama metodinė pagalba įmonėms rengiant restruktūrizavimo planus;
 2.1.5. priežiūros funkcijas atliekančios valstybės įstaigos, rinkos subjektai neturi susistemintos informacijos apie tikras sandorių vertes;
 2.1.6. nepakankama turto ir verslo vertintojų kompetencija taikant visuotinai pripažintus vertinimo standartus lemia nepakankamos kokybės vertinimus, nesudarančius sąlygų patikimam tiek verslo, tiek valstybės sandorių ar mokestinių verčių nustatymui;
 2.1.7. finansinės apskaitos teisinis reglamentavimas neužtikrina ūkinių operacijų informacijos atsekamumo nuo jos registravimo apskaitos registre iki finansinių ataskaitų sudarymo.

2.2. Nėra išnaudojamos visos galimybės skatinti savanorišką mokesčių mokėjimą, grindžiamą bendradarbiavimu, teigiamais ir darniais mokesčių mokėtojų ir mokesčių administratoriaus santykiais:

- 2.2.1. mokestinės procedūros nėra patogios vartotojams;
 2.2.2. nepakankamas mokesčių mokėtojų sąmoningumo ugdymas.

Pažangos priemonė, kuria sprendžiama problema:

04-001-08-05-02 Didinti (gerinti) mokestinių prievolių vykdymą (*šalinamos 2.1 ir 2.2 priežastys*).

3 problema – nepakankamas mokesčių sistemos suderinamumas su viešųjų išlaidų poreikiu

Spręstinės problemos priežastys (prioriteto tvarka):

3.1. Mokesčių struktūroje nepakankamai išnaudotas šaltinių, laikomų nestabdančiais ekonomikos augimo, apmokestinimo potencialas:

- 3.1.1. netiesioginiais mokesčiais nepakankamai prisidedama prie aplinkos apsaugai ir klimato kaitai keliamų uždavinių sprendimo;
 3.1.2. nepakankamos nekilnojamojo turto apmokestinimo ir aplinkosauginių mokesčių bazės.

3.2. Sudėtingas mokesčių sistemos pritaikomumas prie ekonomikos skaitmeninimo keliamų iššūkių ir užimtumo rinkos pokyčių ekonomikos skaitmeninimo (dalijimosi ekonomikos) sąlygomis:

3.2.1. dabartinės pelno apmokestinimo taisyklės nebeužtikrina ekonomikos skaitmeninimo sąlygomis atsirandančių naujų verslo modelių sąžiningo ir efektyvaus apmokestinimo;

3.2.2. nepakankamai subalansuota pajamų mokesčio našta taikant mokestinius režimus savarankiškai dirbantiems asmenims;

3.2.3. netolygus valstybinio socialinio draudimo įmokų savarankiškai dirbantiems asmenims taikymas.

3.3. Neefektyvios ir (ar) NPP tikslų nebeatitinkančios mokesčių lengvatos:

3.3.1. dalis mokesčių lengvatų ir specialūs apmokestinimo režimai galimai jau pasiekė jiems keliamus tikslus arba jiems keliami tikslai efektyviau galėtų būti pasiekti alternatyviomis priemonėmis;

3.3.2. dalis mokesčių lengvatų nebedera su pasikeitusiu požiūriu į aplinkosaugą;

3.3.3. atsižvelgiant į papildomo finansinio apsirūpinimo poreikį, susijusį su visuomenės senėjimu, svarbu įvertinti, ar su investavimo ir ilgalaikio taupymo skatinimu susijusios mokesčių lengvatos orientuotos tik į dalį investicinių priemonių ir atitinka šiandienos poreikius.

Pažangos priemonė, kuria sprendžiama problema:

04-001-08-05-03 Tobulinti mokesčių sistemą pagal viešųjų išlaidų poreikį (*šalinamos 3.1, 3.2 ir 3.3 priežastys*).

Pažangos priemonės, numatytos kitose plėtros programose:

2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pajamų nelygybės mažinimo plėtros programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. lapkričio 10 d. nutarimu Nr. 932 „Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pajamų nelygybės mažinimo plėtros programos patvirtinimo“:

09-002-02-01-10 Mažinti savarankiškai dirbančių asmenų ir likusių dirbančiųjų disponuojamų pajamų atotrūkį (*prisidedama prie 3.2 priežasties šalinimo (šalinama 3.2.3 priežastis)*).

4 problema – nepakankamai išnaudojamas privačių lėšų pritraukimo potencialas

Spręstinios problemos priežastys (prioriteto tvarka):

4.1. Nėra bendros ir integruotos finansinių priemonių valdymo sistemos.

4.2. Neužtikrinamas tvarus investavimas.

4.3. Nėra strateginės viešojo ir privataus sektorių partnerystės taikymo, planavimo ir įgyvendinimo sistemos.

Pažangos priemonė, kuria sprendžiama problema:

04-001-08-05-04 Stiprinti viešojo ir privataus sektorių partnerystę ir skatinti privačių investicijų pritraukimą (*šalinamos 4.1, 4.2 ir 4.3 priežastys*).

5 problema – nepakankamai efektyvus, nesisteminas valstybės nekilnojamojo turto valdymas

Spręstinios problemos priežastys (prioriteto tvarka):

5.1. Perteklinis, nepatenkinamos būklės centralizuotai valdomo AVNT portfelis.

5.2. Švietimo ir sporto, sveikatos, socialinės apsaugos, kultūros, teisingumo, vidaus reikalų srityse valstybės nekilnojamas turtas valdomas decentralizuotai ir neefektyviai.

Pažangos priemonė, kuria sprendžiama problema:**04-001-08-05-05** Optimizuoti valstybės nekilnojamojo turto apimtis (*šalinamos 5.1 ir 5.2 priežastys*).**6 problema – savivaldybių finansinio savarankiškumo trūkumas****Spręstinės problemos priežastys (prioriteto tvarka):****6.1. Nepagrįstas savivaldybių viešosios infrastruktūros poreikis ateityje ir nominalus reikalingų investicijų dydis, siekiant užtikrinti optimalų viešųjų paslaugų teikimą.****6.2. Per mažas savivaldybių pajėgumas padidinti savo biudžetų pajamas:**

6.2.1. per mažą savivaldybių biudžetų pajamų dalį sudaro pajamos iš mokesčių, kurių tarifus nustato vietos valdžia;

6.2.2. tobulintinas savivaldybių skolinimosi reguliavimas ar priemonės.

6.3. Neoptimalios savivaldybių tęstinės veiklos lėšos:

6.3.1. savivaldybių išlaidos savivaldybių funkcijoms vykdyti nėra vertinamos pagal savivaldybių kontekstą (dydis, urbanistinė struktūra, gyventojų struktūra, verslo struktūra ir kt.) ir savivaldybių funkcijų vykdymo efektyvumą ir rezultatyvumą apibūdinančius rodiklius;

6.3.2. valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) ir savarankiškųjų savivaldybių funkcijų pasiskirstymas turi trūkumų: neįvertintas valstybinių funkcijų finansavimo poreikis, apimtis, pakankamumas ir valdymo efektyvumas, atsižvelgiant į savarankiškasias savivaldybių funkcijas.

Pažangos priemonė, kuria sprendžiama problema:**04-001-08-05-06** Didinti tvarų savivaldybių finansinį savarankiškumą (*šalinamos 6.1, 6.2 ir 6.3 priežastys*).**Pažangos priemonės, numatytos kitose plėtros programose:**Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamoje Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos valdomoje viešojo valdymo plėtros programoje (*prisidedama prie 6.3 priežasties šalinimo (šalinama 6.3.2 priežastis)*).

II SKYRIUS

FINANSINIŲ PROJEKCIJŲ DALIS

NPP uždavinys	Finansinės projekcijos, tūkst. Eur	Finansavimo šaltiniai
1	2	3
8.5 uždavinys „Didinti viešųjų finansų ir valstybės turto valdymo ir panaudojimo efektyvumą“	1 340	Valstybės biudžeto lėšos
	16 848	Valstybės biudžeto lėšos, skirtos apmokėti bendrai finansuojamų iš Europos Sąjungos (toliau – ES) fondų lėšų projektų netinkamam finansuoti iš ES fondų lėšų pirkimo ir (arba) importo pridėtinės vertės mokesčiui (toliau – PVM)
	45 342	Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ lėšos (ES fondai)
	33 559	

	8 389	2021–2027 m. integruoto sienų valdymo fondo muitinio tikrinimo įrangos finansinės paramos priemonės lėšos (ES fondai) 2021–2027 m. integruoto sienų valdymo fondo muitinio tikrinimo įrangos finansinės paramos priemonės bendrojo finansavimo lėšos
Plėtos programos suma, iš viso	105 478	

III SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONIŲ RINKINYS

Pažangos priemonės kodas	Pažangos priemonė	Pažangos priemonės įgyvendinimo NPP uždavinys	Kiti NPP uždaviniai	Būtinės sąlygos	Dalyvaujančios institucijos	Pažangos priemonės rezultato rodiklio pavadinimas	Pažangos priemonės rezultato rodiklio reikšmės		Pažangos priemonės papildomas požymis: LRV IP, HP, NRD*
							Pradinė	2030 m.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
04-001-08-05-01	Tobulinti vidutinės trukmės biudžeto sistemą	8.5. Didinti viešųjų finansų ir valstybės turto valdymo ir panaudojimo efektyvumą	8.6. Gerinti viešojo valdymo institucijų teikiamų paslaugų kokybę, didinti jų prieinamumą ir patrauklumą	–	–	Nacionalinio vidutinės trukmės fiskalinio plano ir metinio biudžeto sąsajos stiprumas (balai)	1 (2019 m.)	2	LRV IP; inovatyvumo (kūrybingumo) HP
						Tęstinės veiklos lėšų dalis valstybės biudžete, suplanuota taikant metodines rekomendacijas ir informacinių technologijų priemones (proc.)	n. d. (2021 m.)	50	
						Strateginio valdymo sistemos dalyvių, dirbančių su viešųjų finansų planavimu ir (ar) įgyvendinimu, kompetencijos įvertis (balai)	3,8 (2021 m. įvertinus agentūrų ir ministerijų apklausos duomenis nustatytas bendras strateginio	4,5	

							valdymo sistemos dalyvių investicijų planavimo ir rengimo kompetencijos įvertis, 5 balų sistema)		
04-001-08-05-02	Didinti (gerinti) mokesčių prievolių vykdymą	8.5. Didinti viešųjų finansų ir valstybės turto valdymo ir panaudojimo efektyvumą	10.6. Padidinti ES išorės sienos kontrolės veiksmingumą ir sustiprinti neteisėtos migracijos prevenciją ir kontrolę	–	Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija (toliau – EIM), Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM), Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija (toliau – SM), Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM)	Neišnaudoto PVM potencialo įvertis (proc.)	21,4 (2019 m. Socialinių ir ekonominių tyrimų centro tyrimo duomenys)	10	LRV IP; NRD; inovatyvumo (kūrybingumo) HP
						Nelegali tabako gaminių rinkos dalis (proc.)	17,7 (2019 m. ES projekto STELLA tyrimo duomenys)	11	
						Pasitikėjimo Valstybine mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos įvertis (proc.).	72 (2020 m.)	80	
						Pasitikėjimo Lietuvos Respublikos muitine įvertis (proc.)	30,9 (2020 m.)	80	

						Jaunimo, teigiamai vertinančio mokesčių vengimą, dalis (proc.)	24 (2019 m.)	16 (2026 m.)	
						Mokinių, kurie bent kartą per savaitę mokyklose atsiskaito negrynaisiais pinigais, dalis (proc.)	n. d. (2021 m.)	40 (2025 m.)	
04-001-08-05-03	Tobulinti mokesčių sistemą pagal viešųjų išlaidų poreikį	8.5. Didinti viešųjų finansų ir valstybės turto valdymo ir panaudojimo efektyvumą	2.1. Mažinti pajamų nelygybę	–	SADM, EIM, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija (toliau – ŽŪM), Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (toliau – TM), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (toliau – SAM), ŠMSM, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija (toliau – KM), Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, SM	Pajamų iš akcizų, taikomų energiniams produktams, dalis nuo BVP (proc.).	1,7 (2020 m.)	1,94	LRV IP; NRD; darnaus vystymosi HP; lygių galimybių visiems HP
						Pajamų iš turto mokesčių dalis nuo BVP (proc.)	0,3 (2020 m.)	0,6	
						Savarankiškai dirbančių asmenų sumokamo gyventojų pajamų mokesčio ir socialinio draudimo įmokų dalis nuo BVP (proc.).	0,6 (2020 m.)	0,7	

04-001-08-05-04	Stiprinti viešojo ir privataus sektorių partnerystę ir skatinti privačių investicijų pritraukimą	8.5. Didinti viešųjų finansų ir valstybės turto valdymo ir panaudojimo efektyvumą	–	–	EIM, ŽŪM	Mažų ir vidutinių įmonių, kurioms aktualiausia problema yra finansavimo prieinamumas, dalis (proc.)	13 (2020 m.)	8 (2024 m.)	LRV IP; inovatyvumo (kūrybingumo) HP
						Padidintas viešojo ir privataus sektorių partnerystės (VPSP) projektų įgyvendinimo proceso rezultatyvumas (projektų, kuriems įgyvendinti pasirinktas VPSP būdas ir pasiekta sutarties pasirašymo ir įsigaliojimo stadija, dalis (proc.))	22 (2021 m. VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros renkama statistika)	50	
						Pritrauktų privačių lėšų padidėjimas (kartai)	1 (atitinka 1,3 mlrd. eurų, 2020 m. pritrauktų privačių lėšų suma)	2,5	
04-001-08-05-05	Optimizuoti valstybės nekilnojamojo turto apimtis	8.5. Didinti viešųjų finansų ir valstybės	–	–		Atnaujinto AVNT dalis nuo viso 2021 m. AVNT portfelio (proc.)	n. d. (2021 m.)	85	darnaus vystymosi HP

		turto valdymo ir panaudojimo efektyvumą			KM, SADM, SAM, ŠMSM, TM, VRM	Valstybės nekilnojamojo turto ploto sumažėjimas, palyginti su pradine apimtimi (4,8 mln. kv. metrų) 2021 m. (proc.)	n. d. (2021 m.)	10	
04-001-08-05-06	Didinti tvarų savivaldybių finansinį savarankiškumą	8.5. Didinti viešųjų finansų ir valstybės turto valdymo ir panaudojimo efektyvumą	8.4. Tobulinti viešojo valdymo sistemą, didinti jos efektyvumą ir atvirumą	–	VRM	Savivaldybių savarankiškų pajamų potencialo augimas (teisės aktais nustatytos galimybės) (lyginamosios dalies savivaldybių pajamose augimas, proc. punktai)	0 (2020 m.)	5	LRV ĮP

***Pastaba.** LRV ĮP – Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas; HP – NPP horizontalusis principas; NRD – Nacionalinė reformų darbotvarkė.